

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української етнології ХХ ст.

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія**
освітній рівень **другий (магістерський)**
освітня програма **Етнологія**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 /2022
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Гончаров Олександр Петрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

Пролонговано: на ~~2021~~ 2021 н.р. 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__ /20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Гончаров Олександр Петрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

(підпис)

 (Капелюшний В.П.)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії

 (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування системного уявлення у студентів про специфіку й етапи розвитку етнологічної науки в Україні у XX ст.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* найважливіші факти, події та процеси історичного минулого України, мати базові знання з української етнології та історії української етнології XIX ст.
2. *Вміти* аналізувати джерела та праці з історичної та етнологічної проблематики.
3. *Володіти навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дослідники й дослідження в галузі історії української етнології XX ст. Аналіз діяльності наукових інституцій етнологічного напрямку даного періоду. Ознайомлення з діяльністю навчальних закладів, наукових товариств, музеїв в галузі етнології. Розгляд діяльності окремих вчених-етнологів та аналіз їх наукового доробку.

4. Завдання (навчальні цілі): засвоєння основних понять і наукових категорій етнологічної проблематики; вироблення навичок роботи з науковою літературою і комплексом джерел з української етнології; формування вмінь аналізувати головні тенденції розвитку української етнологічної науки у XX ст.; застосовувати здобуті під час навчання знання на практиці: при написанні магістерських робіт, в подальшій науковій діяльності.

Дисципліна «Історія української етнології XX ст.» має значний світоглядний аспект, що передбачає вироблення в професійних істориків навичок самостійних оцінок і власних суджень щодо етнополітичних, ідеологічних проблем.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Знати дослідників в галузі історії української етнології ХХ ст., їх праці.	лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)	10%
1.2.	Знати основні етапи розвитку української етнології ХХ ст.	лекція, самостійна робота	індивідуальне завдання	10%
1.3.	Знати наукові установи та товариства, які здійснювали етнологічні дослідження.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	20%
1.4	Знати основні напрями діяльності вітчизняних навчальних закладів, музеїв в галузі етнології.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання	15%
1.5.	Знати визначних дослідників та найбільш важливі праці в галузі української етнології ХХ ст.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	15%
2.1	Вміти користуватися понятійно-категоріальним апаратом етнологічної проблематики.	лекція, семінар, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ2 (тест)	10%
2.2	Вміти аналізувати праці з етнологічної проблематики; застосовувати здобуті знання на практиці.	лекція, семінар, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (Залік)	10%
2.3	Вміти аналізувати вплив історичних подій на розвиток етнологічної науки.	лекція, семінар, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (Залік)	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які **не входять** до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3.	1.4.	1.5.	2.1	2.2.	2.3.
13. Знати та розуміти методологію проведення етнологічних досліджень та організації етнографічних експедицій.	+	+	+	+		+		
14. Демонструвати вміння формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, дослідницькі завдання та методи їх вирішення в предметному полі етнології.	+		+		+	+	+	+
15. Вміти адаптувати результати наукових досліджень під час організації науково-дослідницької роботи етнолога по збиранню та опрацюванню етнографічного матеріалу.			+			+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1. – 10 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 2.1.– 10 балів/ 6 балів.
3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.2. – 10 балів/ 6 балів.
4. Індивідуальне завдання 2: РН 1.4. – 15 балів/ 9 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.1, 1.3, 1.5, 2.1, 2.2. – 20 балів/ 12 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.4, 1.5, 2.1, 2.2. – 15 балів/ 9 балів.
7. Підсумкова контрольна робота (Залік) Р.Н. 2.2, 2.3. – 20 балів / 12 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях, а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу.

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік індивідуальних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 3, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 4 – 5.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1 Українська етнологія у I пол. XX ст.			Змістовий модуль 2 Українська етнологія у II пол. XX ст.			Підсумковий контрольна робота / залік
45 залікових балів (максимум)			35 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Семінари	Модульний контроль	
10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	15 (максимум)	15 (максимум)	10 максимум	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання індивідуальних завдань (реферат, есе), модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи.

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь,

доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Виконані індивідуальні завдання (реферат та есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до початку березня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до кінця травня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 1 (реферат):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповно 5-6 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на консультації (1 грудня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 2 (есе):**

1. глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 13-15 балів;
2. обґрунтоване розкриття проблеми 10-12 балів;
3. тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 7-9 балів;
4. робота переважно компілятивного рівня 4-6 бали;
5. розкритий лише один окремий аспект теми 1-3 бали.

Тематику есе викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті модулю (орієнтовно кінець березня).

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (остання декада березня) і **Контрольна робота ЗМ2** (остання декада травня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

На передостанньому семінарському занятті з дисципліни проводиться **підсумкова контрольна робота** (2 завдання).

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання)

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 10 балів;
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 9 балів;
- Відповідь відображає знання фактичного матеріалу 8 балів;
- Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 6-7 балів;
- Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми 4-5 балів;
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі 2-3 балів;
- Відповідь містить значні помилки елементарного рівня 1 бал.

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи, реферат, есе).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
Частина 1. Українська етнологія у I пол. XX ст.				
1	Вступ. Тема 1. Джерела та історіографія.	2	2	10
2	Тема 2. Розвиток української етнології на поч. XX ст.	2	2	5
3	Тема 3. Етнокраєзнавчі дослідження у 20 – 30-х роках XX ст.	4	3	15
4	<i>Індивідуальна робота 1</i>	-	-	5
5	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)</i>	-	1	-
Частина 2. Українська етнологія у II пол. XX ст.				
6	Тема 4. Етнологічна наука у 50 – 80-ті роки: здобутки та проблеми	2	2	10
7	Тема 5. Українська етнологічна наука на сучасному етапі: здобутки, проблеми, перспективи	4	4	10
8	<i>Індивідуальна робота 2</i>	-	-	5
9	<i>Контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест)</i>	-	1	-
10	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	-	1	-
	ВСЬОГО	14	16	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Семінари – **16 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Борисенко В.К. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. – К., 2002.
2. Борисенко М. Етнологія сучасності в Україні: досвід та уроки радянського періоду // Народна творчість та етнологія. – 2015. – № 2. – С. 23 – 31.
3. Глушко М. С. З історії польових етнографічних досліджень традиційно-побутової культури українців // Глушко М.С. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посібник. – Львів, 2008.
4. Глушко М. Історико-етнографічне районування України: сучасний стан і наукові перспективи // НТЕ. – 2018. – № 3. – С. 9–21.
5. Гуржій О. І., Парахіна М. Б. Етнологічні осередки України в 20-х – на початку 30-х років ХХ ст.: Нарис діяльності. – К., 2004.
6. Історія української етнографії [Текст] / Ф. Колесса ; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К., 2005.
7. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. – К.: Либідь, 2007.
8. Українське народознавство: зародження, розвиток, перспективи // Культура і побут населення України: Навч. посібник / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К., 1993.

Додаткові:

1. Арсенич П. І. Історіографія етнографічного дослідження Гуцульщини // Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження. – К., 1987. – С. 10–22.
2. Батирева І. Етнографічні дослідження на Східному Поділлі в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття // Етнічна історія народів Європи. – 2010. – № 33. – С.40 – 47.
3. Божко Л. Етнографічне дослідження Поділля у 20-х – на початку 30-х рр. ХХ століття // ЕІНС. – 2007. – Вип.23. – С.116–121.
4. Герман З. Дослідження українського кобзарства Дмитром Яворницьким // ЕІНС. – 2009. – Вип. 29. – С.70–76.
5. Герман З. Побут та звичаї українських матросів у дослідженнях Дмитра Яворницького // ЕІНС. – 2009. – Вип. 28. – С.154–159.
6. Гілевич І. Польові дослідження російських і білоруських етнологів та етнолінгвістів на теренах Полісся України у 1945–1980-х роках // Народознавчі зошити. – 2014. – № 1. – С. 38 – 47.
7. Гримич М. Метод, методика та методологія в сучасній етнологічній науці // ЕІНС. – 2006. – Вип.21. – С.5–9.
8. Дмитренко А. Етнографічні дослідження Волині і Західного Полісся в другій половині ХІХ – першій третині ХХ століття: становлення наукової методики // ЕІНС. – 2005. – Вип. 20. – С. 15–21.
9. Колесник В. Розвиток етнологічної науки в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка // ЕІНС. – 2009. – Вип. 30. – С.4–6.
10. Конопка В. Формування та розвиток народознавчих наукових шкіл у Львівському університеті в першій половині ХХ ст. // Народознавчі зошити. – 2017. – № 3. – С. 742–744.
11. Конта Р. М. Етнологічні дослідження в Науковому товаристві імені Шевченка у Львові (1892–1940 рр.): історіографія. – К. 2014.
12. Костиця М. Товариство дослідників Волині крізь призму ХХ ст. // Краєзнавство. – 2000. – № 1-2. – С. 26–30.
13. Красніцька Н. Внесок М. С. Грушевського в інтеграцію української етнології у європейський науковий простір 20-х рр. ХХ століття // ЕІНС. – 2011. – Вип. 36. – С.102–108.

14. Крук О. Створення етнографічних комплексів та експозицій як один з напрямів розвитку українського музейництва 1960-х – 1980-х років // Краєзнавство. – 2009. – № 1–2. – С. 120–127.
15. Лагунова О. Етнологічна спадщина Агатангела Кримського в українській історіографії // ЕІНС. – 2010. – Вип. 31. – С. 94 – 99.
16. Лобода А. Сучасний стан і чергові завдання української етнографії // Етнографічний вісник. – 1925. – Кн.1. – С.3 – 9.
17. Піскун О. О. Основні етапи й аспекти дослідження історико-етнографічного регіону «Слобожанщина» // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер. : Історія та географія. – 2012. – Вип. 44. – С. 157–160.
18. Прігарін О. Компютерні технології в етнології: удосконалення інструментарію або методи етнометрики // ЕІНС. – Вип.21. – С.42–46.
19. Пошивайло І. Фольклорні фестивалі України: на сторожі традиційної культурної спадщини (історико-етнологічні аспекти) // ЕІНС. – 2003. – Вип. 14. – С.120–124. Репресоване краєзнавство (20–30-і роки). – К., 1991.
20. Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому товаристві ім. Шевченка (1898–1939 рр.). – Львів, 2000.
21. Сушко В. Слобожанщина в етнологічних дослідженнях XVIII–XXI ст. // ЕІНС. – 2007. – Вип. 21. – С.136–140.
22. Чернишук Н. Дослідження впливу зарубіжних наукових шкіл на розвиток етнології в Україні у другій половині XIX ст. – 20-х рр. XX ст. в сучасній українській історіографії // ЕІНС. – № 38. – С. 85 – 89.
23. Шушляннікова Н. Історіографічний нарис дослідження етнокультурних процесів на Херсонщині кінця XVIII–XX ст. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – 2008. – Серія 6: Історичні науки. – Вип. 6. – С. 124–130.
24. Якиминська Л. Історико-етнографічні дослідження Степового Побужжя: історіографічний аналіз // Волинські історичні записки. – 2009. – № 2. – С. 180–186.